

3. Шепітько В. Ю. Криміналістика : енцикл. словник (українсько-російський і російсько-український) / за ред. В. Я. Тація. Харків : Право, 2012. 560 с.
4. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы: производство, использование : учеб.-метод. пособ. Харьков : Эспада, 2005. 544 с.
5. Настільна книга слідчого : наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Ін Юре, 2007. 728 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін. та допов.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. № 9—10, 11—12, 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 12.02.2021).
7. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 12.02.2021).
8. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III (зі змін. та допов.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2000. № 19. Ст. 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14> (дата звернення: 12.02.2021).
9. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07.06.2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 12.02.2021).

І. М. Овсянникова,

старший науковий співробітник ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3351-7781>, e-mail: inessa_ovs@ukr.net

ЩОДО ДЕЯКИХ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. Сучасні тенденції розвитку суспільства вимагають приведення законодавства України у відповідність до законодавчих норм країн Європейського Союзу й удосконалення адміністративно-правового регулювання використання спеціальних знань для належного забезпечення правосуддя.

Ключові слова: ефективність, адміністративно-правове регулювання, судово-експертна діяльність.

Abstract. Current development trends in society require bringing the legislation of Ukraine in line with the laws of the European Union and improving administrative and legal regulation of specific expertise use in order to properly ensure justice.

Keywords: efficiency; administrative and legal regulation; forensic science activity.

Аннотация. Современные тенденции развития общества требуют приведения законодательства Украины в соответствие с законодательными нормами стран Европейского Союза и усовершенствования административно-правового регулирования использования специальных знаний для надлежащего обеспечения правосудия.

Ключевые слова: эффективность, административно-правовое регулирование, судебно-экспертная деятельность.

Однією із визначальних ознак сучасної правової держави є утвердження правових норм, забезпечення їхньої дії й охорона шляхом відтворення правосуддя на її території. Щодня суди вирішують безліч різноманітних правових спорів, з'ясовують істину у справах і приймають об'єктивні та справедливі рішення [1, с. 121]. Якість судових рішень є тим маркером, який відображає ефективність правосуддя в Україні. Однак, як свідчить судова практика, пояснення осіб, що беруть участь у справі, доволі часто є суперечливими, і тільки шляхом призначення та проведення судової експертизи можна встановити конкретні обставини справи, що потребують застосування спеціальних знань, які суд має відповідно оцінити [2, с. 142]. Слушно щодо цього зауважує В. М. Гарашук, на думку якого залучення фахівців різних спеціальностей як

судових експертів сприяє з'ясуванню об'єктивної істини та є гарантією прийняття законного, справедливого й обґрунтованого рішення суду і квазісудових органів [3, с. 40—41]. Доречною також є думка А. В. Остропільця про те, що ефективне забезпечення правосуддя не в останнє залежить від функціонування незалежної, кваліфікованої й об'єктивної експертизи, зорієнтованої на максимальне використання сучасних досягнень науки і техніки, а також європейського та світового досвіду забезпечення судово-експертної діяльності [4, с. 197]. Водночас І. В. Пиріг зауважує, що судово експертиза є важливою процесуальною формою використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві, за допомогою якої органи досудового розслідування й суду встановлюють фактичні дані, які неможливо визначити іншим шляхом і які мають істотне значення для розслідування [5, с. 58].

Одним із головних векторів комплексної судової реформи, що відбувається сьогодні в нашій державі, є вдосконалення адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності. Безумовно, розвиток і вдосконалення судової експертизи в Україні неможливі без інтенсивної законодавчої роботи [6, с. 176]. Водночас адміністративно-правові зміни в законодавстві, яким урегульовано судово-експертну діяльність, не завжди зрозумілі й ефективні, що спричиняє певні проблеми, які, зі свого боку, стають темами дискусій у наукових колах.

Останнім часом науковці розглянули деякі теоретико-правові й організаційні питання, пов'язані з проблемами судово-експертної діяльності. Так, наприклад, О. О. Свідерський, розглядаючи проблеми, що впливають на якісні та часові характеристики проведення експертиз, визначає дві основні групи, які їх зумовлюють, а саме:

- 1) теоретико-методологічну групу — ці проблеми спричинено:
 - нестачею нових методик проведення традиційних експертних досліджень відповідно до сучасних здобутків науки й інноваційних методів дослідження,
 - необхідністю розробити методичні засади проведення новітніх видів експертиз,

- недостатністю наукових розробок професіограми судового експерта, який проводить конкретні види експертиз,
- браком наукових досліджень із формування сучасної концепції інформаційного забезпечення на ґрунті моніторингу наявних проблем;

2) організаційно-правову — проблеми, пов'язані із:

- прогалинами у чинному законодавстві щодо призначення та проведення різних видів судових експертиз,
- загальною концепцією кадрового забезпечення НДУСЕ України без диференціації за експертними спеціальностями, управлінськими й технічними посадами,
- нестачею фінансового, матеріального й технічного забезпечення судово-експертної діяльності [7, с. 94].

Відсутність єдиного методичного підходу до структури та змісту експертних методик за різними видами досліджень зауважують також інші науковці. Наприклад, проаналізувавши чинні міжвідомчі та відомчі методики, Я. І. Слободян констатує: створені в різний час і різними відомствами методики мають дещо різну структуру, отже — відмінний одна від одної зміст, що, зі свого боку, є важливою методологічною проблемою сучасної судової експертизи [8, с. 267].

Окрім теоретико-методологічних проблем, О. А. Лопата зазначає важливість підвищення ефективності судово-експертної діяльності загалом. На її слушну думку, необхідно покращити судово-експертне забезпечення досудового розслідування та судового розгляду, удосконалити правове регулювання судово-експертної діяльності, розширити коло вирішуваних експертних завдань, підвищити достовірність й обґрунтованість експертних висновків, удосконалити методологію судово-експертних досліджень, розробити експертні методики відповідно до міжнародних стандартів, ефективно проводити судову експертизу в межах міжнародної правової допомоги, залучати кращий світовий і європейський досвід [9, с. 260].

Оскільки для адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності характерні окремі прогалини й недоліки, які заважають повноцінному забезпеченню правосуддя України незалежною, кваліфікованою й об'єктивною експертизою, на нашу думку, однією з наріжних проблем, якій слід приділити особливу увагу, є проблема якості й ефективності норм профільного Закону, яким урегульовано судову експертну діяльність у нашій державі. Вважаємо, що вдосконалення адміністративно-правового забезпечення судово-експертної діяльності

в Україні має базуватися на принципі максимально можливої його відповідності міжнародним стандартам, що висуває перед сучасною наукою нові важливі завдання, які потребують нагального розв'язання.

Список використаних джерел

1. Сабадаш І. В. Склад елементів адміністративно-правового статусу судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ // Науковий вісник публічного та приватного права : зб. наук. пр. Київ : НДІ публічного права, 2017. Вип. 6. Т. 2. С. 121—126.
2. Ключев О. М. Правове регулювання судової експертизи в справах про адміністративні правопорушення: сучасний стан і перспективи розвитку // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків : Право, 2016. Вип. 16. С. 142—148.
3. Гарашук В. М. Проблеми законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності в Україні // Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. мат.-лів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річ. з дня народж. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Харків, 18—19.04.2019). Харків : ХНДІСЕ, 2019. С. 40—43.
4. Остропілець А. В. Принципи адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності в Україні // Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 1 (22). Т. 3. С. 197—202.
5. Пиріг І. В. Щодо питання віднесення судової експертизи до слідчих (розшукових) дій // Криміналістика і судова експертиза : міжвідом. наук.-метод. зб. Київ : Ліра-К, 2019. Вип. 64. С. 58—68.
6. Гаспарян С. Г. Місце адміністративно-правових норм у правовому регулюванні кадрового забезпечення судово-експертних установ України // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 20. С. 176—189. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2.2019.13>.
7. Свідерський О. О. Шляхи подолання проблем проведення судових експертиз (за матеріалами узагальнення експертної практики) // Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. мат.-лів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річ. від дня народж. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Харків, 18—19.04.2019). Харків : ХНДІСЕ, 2019. С. 93—96.
8. Слободян Я. І. Методики проведення судових експертиз: проблемноорієнтований аналіз // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-практ. журн. Київ, 2013. № 1 (29). С. 265—272.
9. Лопата О. А. Міжнародне співробітництво експертної служби МВС України // Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика) : наук. журн. Ірпінь : УДФСУ, 2017. Вип. 2—3 (6—7). С. 259—264.

Д. О. Острроверхов,

директор ТОВ «Агентство судових експертиз», м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0505-2788>, e-mail: agentstvoexpertiz@gmail.com

ВИЗНАЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ ЯК ОБ'ЄКТА ЕКСПЕРТИЗИ

Анотація. Розглянуто проблему формування й аналізу дефініцій під час призначення та проведення комп'ютерно-технічних експертиз і експертних досліджень у сфері інтелектуальної власності, пов'язаних із комп'ютерними програмами.

Ключові слова: комп'ютерна програма, програмний продукт, програмне забезпечення.

Abstract. The problem of the formation and analysis of definitions in the appointment and conduct of computer-technical examinations and expert research in IP related to computer programs is considered.

Keywords: computer program, software product, software security.